

Säkerhetsdatablad
Enligt 1907/2006/EG, Artikel 31

Datum för utskrift: 08.01.2013

Omarbetad: 08.01.2013

AVSNITT 1: Namnet på ämnet/blandningen och bolaget/företaget

- **Utgivningsdag:** 28.10.2009
- **1.1 Produktbeteckning**
- **Handelsnamn:** ULTEM® Support
- **1.2 Relevanta identifierade användningar av ämnet eller blandningen och användningar som det avråds från**
- **Ämnets användning / tillredningen** Support Filament for Stratasys®, Inc. FDM™ Modeler
- **1.3 Närmare upplysningar om den som tillhandahåller säkerhetsdatablad**
- **Tillverkare / Leverantör:**
Stratasys, Inc. Tel +1 952 937 3000
7665 Commerce Way Fax +1 952 937 0070
Eden Prairie, MN 55344
USA

- **In Europe:**

C.S.B. GmbH Tel.: +49-2151-6520860
Parkstraße 29 Fax: +49-2151-6520869
D-47829 Krefeld E-Mail: info@csb-online.de
Germany
- **E-postadress för den behöriga person som ansvarar för säkerhetsdatabladet** sdb@csb-online.de
- **Område där upplysningar kan inhämtas:** Avdelning produktsäkerhet
- **1.4 Telefonnummer för nödsituationer:** Liksom ovan eller närmaste giftinformationscentral

AVSNITT 2: Farliga egenskaper

- **2.1 Klassificering av ämnet eller blandningen**
- **Klassificering enligt rådets direktiv 67/548/EG eller direktiv 1999/45/EG** Utgår
- **Klassificeringssystem:**
Produkten är inte märkningspliktig på grundval av beräkningsmetoden för EG:s "Allmänna klassificeringsdirektiv för tillredningar" i sin slutgiltiga version.
- **2.2 Märkningsuppgifter**
- **Märkning enligt EEC-riktlinjer:**
Produkten är ej märkningsförpliktad enligt beräkningsmetoden i "EG's Allmänna klassificeringsriktlinjer för tillredningar" i den senast giltiga versionen.
Sedvanliga försiktighetsåtgärder vid hantering av kemikalier bör iakttas.
- **2.3 Andra faror**
- **Resultat av PBT- och vPvB-bedömningen**
- **PBT:** Ej användbar.
- **vPvB:** Ej användbar.

AVSNITT 3: Sammansättning/information om beståndsdelar

- **3.2 Kemisk karakterisering: Blandningar**
- **Beskrivning:** Preparation

· **Farliga ingredienser:**

CAS: 13463-67-7	Titan(IV)oxid	≤ 4%
EINECS: 236-675-5	ämne med gemenskapsgränsvärden för exponering på arbetsplatsen	
CAS: 1333-86-4	Carbon black	≤ 1%
EINECS: 215-609-9	Self-heat. 1, H251	

· **Andra ingredienser:**

25154-01-2	polysulfon	≥95-≤99%
------------	------------	----------

(Fortsättning på sida 2)

SE

Handelsnamn: ULTEM® Support

(Fortsättning från sida 1)

· **Ytterligare hänvisningar:** De angivna farohänvisningarnas ordalydelse framgår av kapitel 16.**AVSNITT 4: Åtgärder vid första hjälpen**

- **4.1 Beskrivning av åtgärder vid första hjälpen**
- **Allmänna hänvisningar:** Klädesplagg som förorenats med produkten skall avlägnas.
- **Efter inandning:**
 - Tillförsel av friskluft, vid besvär kontakta läkare.
 - Efter inandning av nedbrytningsprodukter, flytta den skadade personen ut i frisk luft och håll denne lugn.
 - Tillkalla läkarhjälp
- **Efter kontakt med huden:**
 - Tvätta med mycket vatten och tvål.
 - Kyl med kallt vatten efter kontakt med smält produkt.
 - Stelnad produkt skall inte dras av från huden.
 - Tillkalla läkare omedelbart.
- **Efter kontakt med ögonen:**
 - Spola ögonen öppna i flera minuter under rinnande vatten. Om besvär kvarstår, kontakta läkare.
 - Ta ur eventuella kontaktlinser om det går lätt. Fortsätt att skölja.
- **Efter förtäring:**
 - Skölj munnen och drick rikligt med vatten.
 - Om besvär kvarstår, kontakta läkare.
- **4.2 De viktigaste symptomen och effekterna, både akuta och fördröjda**
 - Ingen ytterligare relevant information finns till förfogande.
- **4.3 Angivande av omedelbar medicinsk behandling och särskild behandling som eventuellt krävs**
 - Ingen ytterligare relevant information finns till förfogande.

AVSNITT 5: Brandbekämpningsåtgärder

- **5.1 Släckmedel**
- **Lämpliga släckningsmedel:**
 - CO₂ släckningspulver eller spridd vattenstråle. Större bränder skall bekämpas med spridd vattenstråle eller alkoholbeständigt skum.
- **Släckningsmedel som är olämpliga av säkerhetsskäl:** Vatten med full stråle.
- **5.2 Särskilda faror som ämnet eller blandningen kan medföra**
 - Kolmonoxid (CO) och koldioxid (CO₂)
 - Svaveloxider (SO_x)
 - Kolväteämnen
 - Smoke
 - I vissa brandförhållanden kan spår av andra giftiga ämnen ej uteslutas.
- **5.3 Råd till brandbekämpningspersonal**
- **Speciell skyddsutrustning:** Använd andningsskyddsutrustning som är oberoende av omgivningsluften.
- **Ytterligare uppgifter**
 - Brandrester och förorenat släckningsvatten skall omhändertas enligt myndigheternas föreskrifter.

AVSNITT 6: Åtgärder vid oavsiktliga utsläpp

- **6.1 Personliga skyddsåtgärder, skyddsutrustning och åtgärder vid nödsituationer**
 - Se till att ventilationen är tillräcklig.
 - Undvik dammbildning.
 - Håll åtskild från antändningskällor.
 - Undvik inandning av damm.
 - Undvik kontakt med huden och ögonen.
- **6.2 Miljöskyddsåtgärder:** Förhindra produkten att tränga ner i avloppsnät/ytvatten/grundvatten.

(Fortsättning på sida 3)

SE

Datum för utskrift: 08.01.2013

Omarbetad: 08.01.2013

Handelsnamn: ULTEM® Support

(Fortsättning från sida 2)

- **6.3 Metoder och material för inneslutning och sanering:**
Se till att ventilationen är tillräcklig.
Städa upp mekaniskt.
Sörj för omhändertagning eller avfallshantering i lämpliga behållare.
Omhänderta det uppsugna materialet på ett föreskrivet sätt.
- **6.4 Hänvisning till andra avsnitt**
Information beträffande säker hantering se kapitel 7.
Information beträffande personlig skyddsutrustning se kapitel 8.
Information beträffande avfallshantering se kapitel 13.

AVSNITT 7: Hantering och lagring

- **7.1 Försiktighetsmått för säker hantering**
Sörj för god ventilation/utsug på arbetsplatsen.
Undvik dammbildning.
Dammbildning som ej kan undvikas bör regelbundet sugas upp.
Undvik inandning av damm.
Undvik långvarig och intensiv kontakt med huden.
Undvik kontakt med ögonen.
Arbetsplatsrelaterade och ytterligare exponeringsgränsvärden skall iakttas.
- **Hänvisningar beträffande brand- och explosionsskydd:**
Vidta åtgärder mot elektrostatisk uppladdning.
Håll åtskild från antändningskällor - rök ej.
- **7.2 Förhållanden för säker lagring, inklusive eventuell oförenlighet**
- **Lagring:**
 - **Krav på lagerutrymmen och behållare:** Beakta de bestämmelser med avseende på vatten.
 - **Hänvisningar beträffande sammanlagring:** Erfordras ej.
 - **Ytterligare uppgifter till lagringsvillkoren:**
Förvaras svalt och torrt i väl tillslutet emballage.
Behållaren förvaras i utrymme med god ventilation.
- **7.3 Specifik slutanvändning** Ingen ytterligare relevant information finns till förfogande.

AVSNITT 8: Begränsning av exponeringen/personligt skydd

- **Ytterligare hänvisningar beträffande utformning av tekniska anläggningar:**
Inga övriga uppgifter, se punkt 7.

- **8.1 Kontrollparametrar**

- **Ämnen med yrkeshygieniska gränsvärden som bör övervakas:**

13463-67-7 Titan(IV)oxidOEL (S) 5 mg/m³
totaldamm

- **Ytterligare hänvisningar:** De vid framställningen gällande listorna har använts som utgångspunkt.
- **8.2 Begränsning av exponeringen**
- **Personlig skyddsutrustning:**
- **Allmänna skydds- och hygienåtgärder:**
Undvik kontakt med livsmedel, drycker och foder.
Åt, drick, rök och snusa ej vid hanteringen.
Undvik inandning av damm.
Undvik långvarig och intensiv hudkontakt.
Undvik kontakt med ögonen.
Tvätta händerna före raster och efter arbetet.
- **Andningsskydd:**
Om alla gränsvärden efterhålls, inga speciella åtgärder erfordras.

(Fortsättning på sida 4)

SE

Säkerhetsdatablad
Enligt 1907/2006/EG, Artikel 31

Datum för utskrift: 08.01.2013

Omarbetad: 08.01.2013

Handelsnamn: ULTEM® Support

(Fortsättning från sida 3)

Vid dammbildning använd andningsskydd.

- **Handskydd:**

Skyddshandskar

Värmeisolerande handskar vid handtering med het/smält produkt.

Handskar bör bäras så lite som möjligt för att undvika hudproblem.

Kontrollera före varje användning att handskarna är täta.

Handskmaterialet måste vara tätt och beständigt mot produkt/ämne/tillredning.

Handskmaterialrekommendationer kan inte ges för produkt/tillredning/kemikalielösning, då inga tester genomförts.

Val av handskmaterial beaktande penetrationstider, permeationskvoter och degradation.

- **Handskmaterial**

Val av lämplig handske är inte enbart beroende av material utan även av andra kvalitetskriterier och varierar från en tillverkare till nästa. Då produkten bereds av flera material, kan handskmaterialets beständighet inte förutses och måste därför kontrolleras före användningen.

- **Handskmaterialets penetreringstid**

Exakt penetreringstid fastställs av skyddshandskarnas tillverkare och skall beaktas.

- **Ögonskydd** Skyddsglasögon

- **Kroppsskydd:**

Värmeisolerande skyddsdräkt vid handtering med het/smält produkt.

Skyddskläder väljs avhängigt av verksamhet och möjlig påverkan.

AVSNITT 9: Fysikaliska och kemiska egenskaper

- **9.1 Information om grundläggande fysikaliska och kemiska egenskaper**

- **Allmänna uppgifter**

- **Utseende:**

Form:	fast Filament
Färg:	mjölkaktig vit
· Lukt:	Nästan luktfri luktfri
· Lukttröskel:	ej bestämd

- **pH-värde:** ej tillämpligt

- **Ändring av tillståndet**

Smältpunkt / smältområde:	> 190°C
Kokpunkt / kokområde:	ej bestämd
Mjukningstemperatur/-område:	190°C

- **Flampunkt:** ej bestämd

- **Tändningstemperatur:** ej bestämd

- **Sönderdelningstemperatur:** ej bestämd

- **Självantändbarhet:** Produkten är ej självantändlig.

- **Explosionsfara:** Produkten är ej explosionsfarlig.

- **Explosionsgränser:**

Nedre:	ej bestämd
Övre:	ej bestämd

- **Brandfrämjande egenskaper** ej tillämpligt

- **Densitet:** ej bestämd

- **Löslighet i / blandbarhet med**

Vatten:	olöslig
----------------	---------

(Fortsättning på sida 5)

SE

Handelsnamn: ULTEM® Support

(Fortsättning från sida 4)

- **Viskositet:**
- **Dynamisk:** ej tillämpligt
- **Kinematisk:** ej tillämpligt
- **9.2 Annan information** Ingen ytterligare relevant information finns till förfogande.

AVSNITT 10: Stabilitet och reaktivitet

- **10.1 Reaktivitet**
- **10.2 Kemisk stabilitet**
- **Termisk sönderdelning / förhållanden som bör undvikas:**
Inget sönderfall vid ändamålsenlig förvaring och hantering.
Undgå stöt, friktion, värme, gnistor, elektrostatisk upplading.
För att undgå termiskt sönderfall skall överhettnings undvikas.
Temperaturer över 430°C.
- **10.3 Risken för farliga reaktioner**
Möjlig frigöring av giftiga ångor vid uppvärmning över sönderdelningspunkten.
- **10.4 Förhållanden som ska undvikas** Ingen ytterligare relevant information finns till förfogande.
- **10.5 Oförenliga material:** Ingen ytterligare relevant information finns till förfogande.
- **10.6 Farliga sönderdelningsprodukter:**
Kolmonoxid
Kolväteämnen
Svaveloxider (SOx)

AVSNITT 11: Toxikologisk information

- **11.1 Information om de toxikologiska effekterna**
- **Akut toxicitet:**
- **Primär retnings effekt:**
- **På huden:** Risk av mekaniska retnings genom dammpartikel.
- **På ögat:** Risk av mekaniska retnings genom dammpartikel.
- **Sensibilisering:** Ingen sensibiliserande effekt känd.
- **Ytterligare toxikologiska hänvisningar:**
Produkten är ej märkningsförpliktad enligt beräkningsmetoden i EG's Allmänna klassificeringsriktlinjer för tillredningar i den senast giltiga versionen.
Vid sakkunnig hantering och ändamålsenlig användning kan produkten enligt vår erfarenhet och de informationer vi har inte ge upphov till hälsovådliga följder.

AVSNITT 12: Ekologisk information

- **12.1 Toxicitet**
- **Akvatisk toxicitet:** Ingen ytterligare relevant information finns till förfogande.
- **12.2 Persistens och nedbrytbarhet** Efter hittills vunnen erfarenhet är produkten inert och inte nedbrytbar.
- **12.3 Bioackumuleringsförmåga** Ingen ytterligare relevant information finns till förfogande.
- **12.4 Rörligheten i jord** Ingen ytterligare relevant information finns till förfogande.
- **Ytterligare ekologiska hänvisningar:**
- **Allmänna hänvisningar:** I allmänhet ingen risk för vattenförorening.
- **12.5 Resultat av PBT- och vPvB-bedömningen**
- **PBT:** Ej användbar.
- **vPvB:** Ej användbar.
- **12.6 Andra skadliga effekter** Ingen ytterligare relevant information finns till förfogande.

SE

(Fortsättning på sida 6)

Säkerhetsdatablad
Enligt 1907/2006/EG, Artikel 31

Datum för utskrift: 08.01.2013

Omarbetad: 08.01.2013

Handelsnamn: ULTEM® Support

(Fortsättning från sida 5)

AVSNITT 13: Avfallshantering

- **13.1 Avfallsbehandlingsmetoder**
- **Rekommendation:** Avfallshantering enligt myndigheternas föreskrifter.
- **Europeiska avfallskatalogen**
Avfallskoden enligt europeiska avfallskatalogen beror på från vilket steg i processen eller från vilken användning det kommer.
- **Ej rengjorda förpackningar:**
- **Rekommendation:** Avfallshanteras enligt myndigheters föreskrifter.

AVSNITT 14: Transport information

· 14.1 UN-nummer
· ADR, ADN, IMDG, IATA	Utgår
· 14.2 Officiell transportbenämning
· ADR, ADN, IMDG, IATA	Utgår
· 14.3 Faroklass för transport
· ADR, ADN, IMDG, IATA
· Klass	Utgår
· 14.4 Förpackningsgrupp
· ADR, IMDG, IATA	Utgår
· 14.6 Särskilda försiktighetsåtgärder	Ej användbar.
· 14.7 Bulktransport enligt bilaga II till MARPOL 73/78 och IBC-koden	Ej användbar.
· Transport / ytterligare uppgifter:	Inget farligt ämne enligt förordningarna ovan.

AVSNITT 15: Gällande föreskrifter

- **15.1 Föreskrifter/lagstiftning om ämnet eller blandningen när det gäller säkerhet, hälsa och miljö**
- **Märkning enligt EEC-riktlinjer:**
Produkten är ej märkningsförpliktad enligt beräkningsmetoden i "EG's Allmänna klassificeringsriktlinjer för tillredningar" i den senast giltiga versionen.
Sedvanliga försiktighetsåtgärder vid hantering av kemikalier bör iakttas.
- **Nationella föreskrifter:**
- **Förordning för störningsfall:** Direktiv 96/82/EG skall inte tillämpas
- **Vattenförorening - riskklass:** I allmänhet ingen risk för vattenförorening.
- **15.2 Kemikaliesäkerhetsbedömning:** En kemikaliesäkerhetsbedömning har ej gjorts.

AVSNITT 16: Annan information

Uppgifterna är baserade på våra aktuella kunskaper. De representerar emellertid ingen som helst garanti beträffande produktens egenskaper och utgör ingen grund för ett avtalat rättsförhållande.

- **Relevanta fraser**
Denne/Dessa R-satsen/r gäller för ingrediensen/erna och uppger INTE preparatens klassificering.
H251 Självupphettande. Kan börja brinna.

(Fortsättning på sida 7)

SE

Säkerhetsdatablad
Enligt 1907/2006/EG, Artikel 31

Datum för utskrift: 08.01.2013

Omarbetad: 08.01.2013

Handelsnamn: ULTEM® Support

(Fortsättning från sida 6)

· Område som utfärdar datablad:

C.S.B. GmbH Phone: +49 - 2151 - 652086-0
Parkstraße 29 Fax: +49 - 2151 - 652086-9
D-47829 Krefeld
Germany

SE